

Delavci izhajajo drug petek: datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 32.—, za pol leta K 16.—, za četrt leta K 8.—. Posamezna številka 30 vin. naročnina v inozemstvo sorazmerno več. Pošiljavo na uredništvo in upravnništvo Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6. II. nadstr. Telefon št. 225.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati se zaračunavajo, milimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po eno Krono, pri trikratni po 95 vinarja, pri šestkratni po 90 vin., pri celoletnih objavah po 85 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane mm vrstica K 1.— Reklam. so pošt. nine proste. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Pot do zedinjenja jugoslovanskega proletarijata.

Če opazimo otroka, ki se igra v skednju z vžigalicami, je prvo kar storimo to, da mu odvzamemo žveplenke. In če opazimo, da so se zamislili nekateri ljudje način ujedinevanja, pri katerem bi še to razbili kar je, jim je treba zaklicati energični — stoj!

Spomnimo se na lansko ujedinevalno »sezono«.

Pričelo se je pri železničarjih. Vsi železničarji v eno organizacijo je bil klic. Klic je bil lep, železničarji so se radi odzvali in organizacija je postala navidez prava velesila. Ko pa je bilo treba s to velesilo pričeti operirati — so takoj pokazale vrzeli, eni so hoteli levo, drugi desno, tretji na jug, četrti na sever. Pokazalo se je, da je zedinjenje mogoče le potom dogovorov in sporazuma. Še več, pokazalo se je, da je zedinjenje mogoče le tam, kjer hočejo vsi eno, kjer imajo vsi en program. Zediniti se le zato, da se prične potem v organizaciji notranji boj za taktiko, se pravi zmešati kašo z moko. Enak primer imamo pri rudarjih: zednili so se zato, da so se potem med seboj pošteno skregali. Stavbinski delavci v Sloveniji so se tudi zednili, obenem pa opustili zvezo z drugimi strokami, ki so priključene Strokovni komisiji. Razun kovinarjev in tiskarjev ni niti ena stroka izvedla ujedinevanja, ne da bi obenem napravila razcep.

Zakaj?

Ljudje, ki so zedinjevalno akcijo vodili, niso pokazali pravega obraza. Oglejmo si njih delovanje. Otročarije, ki so jih uganjali ob železničarski stavki, so silile buržoazijo na smeh. Organizacijo so razbili tako, da bodo pretekla leta, predno bo zopet vpostavljena. Rudarji so »srečno« pritrirali tako daleč, da imajo sedaj štiri organizacije, ki se pridno tepejo med seboj — buržoazija pa se pripravlja, kako bi znižala plače.

In stavbinski delavci?

Zadnja njihova stavka je pokazala, kaj pomeni, če prej stavkamo, predno so delavci dobro organizirani.

Torej povejmo kar naravnost: S tako taktiko se ne strinjamo, zato se z organizacijami, ki hočejo na tak način »reševati« delavstvo, ne bomo zednili in ne smemo imeti nič skupnega z njimi. Predstavnik teh organizacij je Cent. radniško sindik. Veče v Beogradu, ki je vse te polumije zakrivilo. Zakaj bi jim še mi dovoljali nove žrtve, da jih mrcvari in uniči.

Poleg tega pa se moramo zavedati, da so naše organizacije ustanovljene na principu amsterdamske internacionale. Taktika te internacionale je umerjena potrebam industrijskega proletarijata. Gigantske borbe nemškega, angleškega, italijanskega proletarijata so vodile intencije ali smernice Amsterdama. Vse te akcije so pokazale, da je ta taktika te internacionale zdrava. Primerjajmo na ena-

ke akcije C. R. S. Veča, pa bomo takoj videli, kam spadamo. To »Veče« se ravna po navodilih iz Moskve. Niti enega dejanja ni izvedlo našim razmeram primerno — kolikokrat so ti ljudje lok napeli, tolikokrat je počil. Taka metoda je mogoče primerna za kitajske razmere, za evropske pa prav gotovo ne.

Če hočemo torej zedinjenje, povejmo, da smo pripravljeni zediniti se z vsemi, ki hočejo delati po intencijah 30-milionske internacionale v Amsterdamu. Kdor pa hoče na škodo delavstva še naprej prevračati kozolce — svobodna mu pot v Moskvo.

Ustava države in strokovne organizacije.

V parlamentu se vrši te dni oster boj za ustavo. Vse stranke napenjajo svoje sile, da bi uveljavile svoje stališče. Za nas je važno eno samo vprašanje.

Kakšna naj bo ustava, da bo delavstvu koristna.

Boj v parlamentu se vrši v glavnem med tremi skupinami.

Prva in najmočnejša zahteva, naj bo država enotno urejevana. Ima naj skupen centralni parlament, ki bo sklepal zakone za vso državo. Tej skupini pripadajo v glavnem radikalna in demokratska skupina.

Druge zahteva, da ostanejo dosedanje pokrajine, ki naj dobe svoje parla-

LISTEK.

Industrija v Srbiji.

I. M. po »G. V.«

(Dalje.)

Papirja in lepenke Srbija ni producirala in je bila navezana izključno na uvoz. Ta je znašal:

Leta 1910, 6756 ton, v vrednosti 2.753.628 dinarjev, leta 1911, 5534 ton, v vrednosti 2.210.253 dinarjev, leta 1912, 4651 ton, v vrednosti 2.163.852 dinarjev. Z ozirom na veliko porabo papirja za časopise, šole in urade, tiskanje knjig, vzorcev in reklam se bo moralo misliti na to, da se ustanovi lastna papirna industrija in postane neodvisna od inozemstva, specielno od Avstrije in Nemške, ki ste bili glavni dobavitelji. Sedaj, ko tovarne v Drvaru v Bosni producira dovoljno celuloze, bo mogoča zadostna oskrba eventualne papirne tovarne v Srbiji, kakor hitro se dovrši železniška zveza Užice-Višegrad.

Kartonažo izdelujeta dve podjetji, in sicer tvornica kartonaže M. Vape in tvor-

nica Maričića & Jankovića v Beogradu. Vrednost produkcije kartonaže je znašala letno 150.000 dinarjev. Razentega obstojita še dve tvornici za papirne vreče, in sicer bratov Stankovićev v Nišu in M. Milošića v Beogradu.

Razen še omenjene cementarske industrije imamo še za stavbeno obrt precej razvito opekarstvo. Po deželi in do zadnjega časa tudi po mestih so se hiše gradile po večini iz čatine, to je mešanice iz ilovice in slame, s katero se izpolnijo prostori lesenega ogrodja za hiše. Ko se seveda čatna suši in je izpostavljena raznim vremenskim vplivom, poka in se skrivlje. Mnogo se stavi po deželi tudi z nežgano opeko. Zadnji čas pa se ta primitivni način stavb vedno bolj opušča in se gradi s kamenjem in žgano opeko.

Po statistiki ministrstva za narodno gospodarstvo je bilo leta 1909, 31 opekarov, ki so zaposlovali nad 500 delavcev in producirale nad 16.600.000 komadov zidne in strešne opeke. Deset največjih opekarov se nahaja v bližini Beograda. Tam je tudi tvornica za cementno strešno opeko, za litografski kamen in za podelovanje ripanjskega granita.

Med ostalimi industrijskimi podjetji, ki se nahajajo v Beogradu, omenjam tvornico slarnikov M. Ječmenice & komp., ki seveda ne more konkurirati z našim domžalskim slarnikarstvom. Zaposlovala je 65 delavcev. Vrednost produkcije je znašala 150.000 frankov. Dalje obstoji tam tvornica testenin, tvornica za keramične izdelke in tvornica zamaškov. Na deželi so bila še sledeča podjetja:

V moravskem okrožju delavnica za koruzno olje in tanin. Njuna produkcija je znašala 547 kg olja in 2000 kg tanina, dalje delavnica za česanje volne v Negotinju, v Žagubici in tri v Zaječaru, kjer se je prava volna priredila za napravo domačega sukna, ki je po kmetih še zelo razvita. Okrog Lapova je svilarsko društvo gojilo sviloprejkice. Za vnovčevanje kokonov so ustanovili tovarno za odvijanje svile, ki je leta 1908, pridobila iz 390 tisoč kokonov 200 kg svile v vrednosti 10.000 dinarjev. Svila se je izvozila v Italijo. Za južno Srbijo in Makedonijo, ki sta za svilogojstvo prav posebno ugodni, se je lansko leto ustanovila tvornica za svilo v Dževdžetiji.

(Dalje prihodnjč.)

mente. Kateri naj oddajo nekaj uprave centralnemu parlamentu. To so predvsem Radičevci, (ki se dela v parlamentu niso udeležili). Klerikalci, Narodni klub in še nekaj posameznikov.

Tretja skupina zahteva sicer tudi enotno upravo, polaga pa veliko važnost na samoupravo ljudstva, ter zahteva, da se v ustavi zagotovi tudi rešitev socialnega vprašanja. Tej skupini pripadajo v glavnem socialni demokratje, republikanci, zemljoradniki in še nekaj posameznikov.

Komunisti so se izjavili za sovjetski sistem (diktaturo) ter se podrobnega dela sploh ne udeležujejo.

Vlado ima v rokah prva skupina, katero imenujemo kratko — centraliste — ker so za centralno zakonodajo.

V hudem boju z njo se nahaja druga skupina, ki želi razdelitev na plemenske pokrajine ter se imenuje avtonomistična.

Obe ti skupini sta čisto buržoazni, tepeta se med seboj le za — premoč.

Za industrijske delavce je predvsem važno to, da bo v ustavi čimveč socialnih postavk ter da se ustava čimprej sprejme. V ustavi naj se zagotovi šurni delavnik, bolniško in starostno zavarovanje, zavarovanje zoper nezgode in onemoglost, pravico združevanja (organiziranja) in slično. Državo naj se razdeli na oblasti po kulturnih in gospodarskih vidikih. Tem oblastim naj načeluje od ljudstva voljeni odbor. Plemensko avtonomijo treba energično odkloniti, ker bi se s tem pričelo hujskati plemo proti plemenu. Ne maramo boja s srbskim ali hrvaškim plemenom (narodom). Mi se bomo bojevali proti srbskim, hrvaškim in slovenskim kapitalistom Jugoslavije. Najopasnejša grupa so torej avtonomisti, ker če bi ti zmagali, bi se plemenski in verski boj takoj pričel, za socialno zakonodajo bi pa ne imeli niti smisla niti časa. To bi pomenilo nazadovanje, kar pa s stališča industrijskega delavstva odločno odklanjamo. Nujna potreba je tudi, da se ta čvekarija o avtonomiji in centralizmu čimprej konča. Dokler nima država ustave, ne dobi kreditov. Zato se ne more dvigniti industrija, kar povzroča zopet silno brezposelnost. Čim več bo industrije, tem več bo delavstva, tem večjo moč bo imelo, tem bolj bodo morali podjetniki delavca iskati. Vsaka stvar, katere primanjkuje, se podraži, naj se podraži tudi delavčevo delo. Poslancem v parlamentu treba povedati, da zahtevamo ustavo, ki bo garantirala socialne pravice, ki bo omogočala vlado ljudstvu, ki bo onemogočila plemenski in verski boj ter garantirala prijateljsko razmerje med narodi. Teh naukov nas je učil Marks, ubogali ga bomo, če je to komu prav ali ne. Centralističen in avtonomističen pesek v oči pa odklanjamo.

Zakon 1154 b.

Cela vrsta sodrugov si tega koristnega zakona ne zna tolmačiti. Zato se tudi pravice, katere ta zakon delavstvu daje, ne poslužuje. Priobčujemo tolmačenje tega zakona zato, da si bodo naši sodrug ob času bolezni ali drugih neprilikah znali pomagati. Priporočamo da pojasnili skrbno prečitajo in da si shranijo članek za takrat, ko boste v čem na nejasnem.

I. Pravica do odškodnine.

Po 14 dnevni zaposlitvi v obratu ima delavec (delavka) pravico do mezde, največ za en teden, če je vsled bolezni ali nezgode zadržan, opravljati službo. V slučaju bolezni ima delavec

pravico do mezde počenši od tretjega dne, v slučaju nezgode pa od dneva nezgode, kakor tudi vsled bolezni zamujeni čas pri nočnem delu.

Zneske, ki jih dobiva delavec (delavka) za čas, ko ne dela, na podlagi javno — pravnega zavarovanja, sme delodajalec z onim delom odtegniti, ki odgovarja razmerju med njegovo socialno dajatvijo in celotnim zavarovalnim prispevkom.

II. Določitev karenčne dobe.

Če se javi delavec, da je bolan, tedaj se prva dva dneva ne odškodujeta, temveč šele po preteku prvih dveh bolniških dneh.

Ta dva dneva pa štejemo tudi takrat za karenčna dneva, če sta dela prosta, nedelja ali praznik, toda to le takrat, kadar sta ta dneva zdravniško potrjena kot bolniška dneva, ali pa sta vpisana v bolniški knjigi.

III. Ponovitev bolezni.

Če zbolí delavec tekom 4 tednov iznova na isti bolezni, tedaj nima več pravice do odškodnine, če je že izčrpana najvišja dopustna izmera odškodnine.

Če pa te mere še ni izčrpal, tedaj ima v slučaju ponovitve bolezni delavec pravico samo do ostanka zakonite najvišje izmere odškodnine.

IV. Ambulatorično zdravljenje.

Za čas ambulatorične zdravniške oskrbe dobi delavec brez ozira na dvodnevno karenčno dobo, mezdo za resnično zamujena delavna ure, toda skupaj največ en tedenski povprečni zaslužek.

Pri nadaljnjem zdravljenju stare bolezni veljajo določbe točke III. z edino razliko, da znaša pri ambulatoričnem zdravljenju karenčna doba ne štiri, temveč 6 tednov.

V. Važni razlogi, ki se tičejo delavca samega in ga ovirajo v izvrševanju službe.

Taki razlogi so v glavnem naslednji:

Vabila k sodiščem, oblastvom in javnim uradom, če se vabila ne tičejo zadev, ki jih je delavec sam zakrivil in se more delavec izkazati s pismenim vabilom.

Nabori, kontrolne skupščine, orožne vaje, prometne ovire na železnicah, ladjah itd. v zadnjem slučaju le, če izkaže delavec z uradnim potrdilom, da je bil promet oviran.

Izvrševanje volilne pravice, če velja zakonita volilna obveznost.

Tožbe pri rednih sodiščih, če je sodišče ugodilo tožbenemu delavčevemu zahtevku.

Nezakriviljeno izprtje delavca vsled pomankanja materiala strojnega defekta ali vsled katere druge obratne ovire.

Nemadno nastopivše bolezni ali nezgode v najožjem rodbinskem krogu (v skupnem gospodarstvu živčih). V tem slučaju pa mora delavec nesporno dokazati, da je dotični delavec moral osebno pomagati, streči bolniku oziroma ponesrečencu.

Smrt zakonskega druga, brata ali sestre, toda le takrat, če je živel umrl v skupnem gospodinjstvu z delavcem.

Smrt staršev in otrok, to pa tudi takrat, kadar niso živeli v skupnem gospodinjstvu.

Prelemljanje vzdrževalnih prispevkov.

Udeležba pri pogrebi, v kolikor se to izvrši v sporazumu z obratnim vodstvom.

VI. Inventura.

Če se ne dela v času inventure, ki ne traja dalje kot en dan, se ne prizna nobena odškodnina.

Če pa traja inventura več kot en dan, tedaj se odškoduje delavec po zakonitih določbah.

VII. Zadržki, ki se ne upoštevajo.

Vabila k sodiščem, oblastvom in uradom, če je to delavec sam zakrivil, dalje sodne razprave, če se ne ugodí tožbenemu delavčevemu zahtevku.

Vabila k davčnim oblastvom vsled zastalih davkov, toda le pod pogojem, da je s plačilom davkov res v zastanku.

Vabila h krušnim in drugim komiščem.

Zaporne in druge kazni.

Vlaganje tožbe pri sodišču, ki bi se lahko pismeno vložila.

Nastavljanje pri nakupu življenjskih potrebščin in drugih potrebščin.

Razprave in pričevanja pri sodiščih, oblastvih in uradih, vsled lastne krivde.

Zadržki, ki so v zvezi z izvršitvijo domačih opravil.

Smrti slučaj izven najožjega družinskega kroga, kakor tudi smrt brata, sestre in zakonskega druga, če niso živeli v skupnem gospodarstvu.

VIII. Način in višina odškodnine.

Podlago odškodnini tori normalni delovni čas. Nadure, nedeljsko in praznično delo, se računa samo takrat v odškodnino, če je bodisi delal celotni obrat vsled zamujenega delavnega dne nadure, nedeljsko ali praznično delo ali pa je delati nadure, dalje ob nedeljah in praznikih partija, h kateri spada odsotni delavec.

V slučaju pa, da so delali v času zadržke nadurno delo samo nekateri delavci, se to v odškodnini ne vračunava.

Za svolce, ki žive v skupnem gospodinjstvu, se izplača v smrtnem slučaju enodnevna in za svolce, ki ne žive v skupnem gospodinjstvu, poldnevna mezda.

Če umro starši, ki se nahajajo izven delavčevega bivališča, se izplača mezda po oddaljenosti in upoštevajoč posebne razmere. Deputacijam, ki se udeležijo pogreba tovariša se povrne mezda za čas udeležbe.

Če mora odriniti delavec v vojaško službovanje, dobi odškodnino za tri dni, to pa tudi takrat, če je ostavil delo par dni pred vpoklicem, toda le pod pogojem, da mu je dovolil obratni vodja predčasno zapustiti delo.

Delavci, ki gredo prostovoljno k vojakom, ne dobe ničesar.

V slučaju izvrševanja naborne dolžnosti se izplača delavcu mezda za 5 ur, če ni bil potrjen, in za 7 ur če je bil potrjen.

V onih slučajih, kjer dobi delavec druge priložbine za službeni zadržek, se ne izplača mezda.

Delavske zbornice.

V bivši Srbiji si je delavstvo že pred vojno izvojevalo takozvano radniško komoro s sedežem v Belgradu. Po izvršenem državnem zedinjenju so stavile strokovne organizacije zahtevo, da se ustanove slične zbornice tudi po drugih mestih države. V ta namen je bilo izdelanih več načrtov o organizaciji teh delavskih zbornic. Pred kratkim je tak načrt izdelalo ministrstvo za socialno politiko. Po tem načrtu bi se ustanovile zbornice poleg belgrajske še v Zagrebu, Novem Sadu, Sarajevu in v Ljubljani. V zbornico bi bilo za enkrat imenovanih 30 do 40 delavskih zastopnikov.

Zbornica, ki bi bila provizorično tako sestavljena, bi imela nalogo, da sestavi volilni kataster ter razpiše najkasneje v enem letu volitve. Prispevke za to zbornico bi pobirale bolniške blagajne. Ta načrt bo ministrstvo za soc. politiko na predlog delavskih organizacij še enkrat korigiralo, na kar se bodo zbornice ustanovile. Če le to korigiranje ne bo pre dolgo trajalo?

**Naročajte in širite
list „DELAVEC“.**

Bilanca podružnice Velenje za centralo „Unije slovenskih rudarjev“ v Zagorju za leto 1920.

Dohodki.	
20.593 tedenskih prispevkov I. razreda po K 30	K 16.474-40
17.872	K 35.744-—
28 vestopne	K 112-—
33	K 38-—
Prejemki od centrale	K 330-—
Skupna svota dohodkov	K 52.693-40

Izdatki.	
20.593 prispevkov po 15 vin. podružnici	K 3088-95
2.861	K 1144-40
15.011	K 7505-50
38.485	K 2307-90
Bolniška podpora	K 3393-80
Brezposelna podpora	K 2052-—
Pogrebna podpora	K 850-—
Skupna svota izdatkov	K 20.342-56
V gotovini odposlana svota centrali	K 32350-85
Skupni znesek	K 52.693-40

Krajevni račun podružnice Velenje od 1. januarja do 31. decembra 1920.

Dohodki.	
20.593 tedenski prispevek po 15 vin.	K 3088-95
15.011	K 7505-50
6.272	K 2822-40
6.392	K 2758-80
2.861	K 715-25
3.958	K 791-20
6.334	K 633-40
Imetje podružnice od leta 1919	K 2536-95
Skupna svota dohodkov	K 20850-45

Izdatki.	
13.200 izvodov „Delavca“ po 40 vin.	K 5280-—
6.300	K 2268-—
6.300	K 1890-—
9.100	K 1820-—
Poštnina in poštne znamke	K 212-95
Za shod v Velenju	K 40-—
Kolportaza „Delavca“	K 200-—
Tajništvo v Celje	K 200-—
Godba pri pogrebu ponesrečenca Rudolf Vošnjaka	K 600-—
Konferenca in strankin zbor (Maribor)	K 826-30
Bolniška podpora iz podružnice	K 793-20
Potovalna	K 20-—
Izredna	K 180-—
Knjigovodstvo razdaja knjig	K 320-—
Skupna svota izdatkov	K 14.690-45
Imetje podružnice koncem leta 1920	K 6.220-—
Skupni znesek	K 20850-45

K organizaciji je pristopilo 61 novih članov.
Od organizacije je odstopilo 34 članov (k komunistom).
Iz dela izstopilo je 74 članov (organiziranih).
K vojakom je šlo 78 članov (organiziranih).
Umrlo je 7 članov (organiziranih).
Stanje članov koncem leta 1920 je 655.

Obratni sveti v Čehoslovaški republiki.

Za Nemčijo in Nem. Avstrijo prihaja tudi Čehoslovaška z zakonskim načrtom za ustanovitev obratnih svetov. Kakor znano so v Nemčiji in Nem. Avstriji obratni sveti svojo otroško bolezen že prestali in delujejo z velikim pridom za delavstvo. Obratni sveti bistveno niso nič drugega kot to, kar so bili dosednji zaupniški zbori z razširjenimi pravicami. V desetletnem trdem boju si je delavstvo izvojevalo pravico do zaupnikov. Ti zaupniki so imeli nalogo ščititi napram podjetniku delavske interese. Obratni sveti pa gredo korak dalje. Njihova naloga ne obstoja le v tem, da ščitijo delavca, poklicani so, da skupno s podjetnikom odločujejo o bodočnosti delavcev in podjetja. Tukaj dobe delavci prvič priložnost pogledati v knjige ter spoznati način obratovanja. Seznaniti se bodo s tehniko uprave in trgovskim obratovanjem. Skratka, delavec se bo naučil voditi in upravljati podjetje. Brez tega znanja je vsaka socializacija nemogoča.

Načrt zakona o obratnih svetih v Čehoslovaški ima zaenkrat precej omejen delokrog. Upostavitve obratnih svetov predvideva v vseh podjetjih, ki imajo zaposlenih več kot 30 delavcev in ki obratujejo več kot eno leto. Volilno pravico imajo samo poklicni delavci, ki so stari več kot 21 let. V načrtu je določeno, da naj se voli le razumne delavce. Tuji državljani morajo biti zaposleni v podjetju najmanj eno leto, da smejo voliti, izvoljeni pa sploh ne morejo biti. Kdor hoče biti izvoljen v obratni svet, mora dokazati, da je najmanj tri leta zaposlen v dotični stroki in mora biti najmanj šest mesecev zaposlen v dotičnem podjetju. Volitve se vrše vsako leto enkrat.

Naloge in dolžnosti obratnih svetov se dele v socialne in gospodarske. Prve obsegajo sodočenje v mezdah in delovnih sporih. Sveti bde nad izvršitvijo sklepov razsodišč in zakonitih predpisov

glede delavskega zdravja. Vzdržujejo v obratih red in disciplino, sodočujejo pri odpuščanju delavstva v slučaju krize itd.

Gospodarske naloge svetov so omejene na to, da smejo delavski svetniki predlagati svoje načrte in mnenja glede izpopolnitve obratovanja, delovnih metod i. t. d. Delodajalec je dolžan v skupnih sejah široko referirati o prospevanju in težavah podjetja, o produkciji, o trgovanju, o praktičnem izvrševanju delovnih pogojev i. t. d. Te seje morajo biti sklicane vsaj na vsaka dva meseca enkrat.

Podjetja, ki imajo trgovske knjige in ki zaposlujejo najmanj 300 delavcev, ali 50 nameščencev, morajo svetu podati bilančni pregled.

Podjetja, ki imajo nadzorstveni svet morejo poklicati tri delavske svetnike v ta svet. Po načrtu sme znašati največje število svetov 20, najmanjše pa 3 člane. Načrt loči zaposlene v dve kategoriji: v delavce in nameščence (ki so podvrženi pokojninskemu zavarovanju). V podjetjih, kjer imajo delavci, ali uradniki manjšino, jim je po načrtu zagotovljeno primerno zastopstvo.

Parlament bo jeseni o temu načrtu razpravljati. Češka socialna demokratska stranka je izdelala svoj protipredlog, katerega bo zagovarjala. Ker predstavlja ta stranka v parlamentu precejšnjo moč, je upati, da bo zakon o obratnih svetih precej moderen.

Kaj pa mi Jugoslovani? Je li pri nas vse v redu?

Delavci in delavke!

Ta teden je izšla prva številka družinskega lista »Kres«, ki ima poleg lepih slik, povesti in pesmi, toliko poučne vsebine za delavstvo, da ne sme manjkati v nobeni delavski družini. Naročnina je tako nizka, da jo lahko utrpi vsaka družina. Pokažimo enkrat tudi mi delavci, da cenimo izobrazbo in lepe knjige bolj kot zaduhlo gostilno in nabirajmo od hiše do

hiše naročnike za ta list, ki stane za celo leto samo 80 K, za pol leta 40 K in za četrt leta 20 K. — Naročnino pošljite z natančnim naslovom na »Upravo Kresa«, I ljubljana, Aleksandrova cesta 5. — Kdor nabere deset novih naročnikov ter pošlje upravi naslove in denar bo dobil celo leto list zastoj. — Delavci in delavke vseh strok, naročite, čitajte in agitirajte za list. V izobrazbi je naša bodočnost!

Iz strokovne organizacije.

Poziv podružnicam Osrednjega društva lesnih delavcev! Da bo omogočeno redno poslovanje tajništva, se pozivlja vsa vodstva podružnic, da redno obračunavajo, in sicer najkasneje do 10. dne v mesecu.

Podružnica ljubljanskih mizarjev in sorodnih strok v Ljubljani, sklicuje na nedeljo, dne 17. julija t. l. ob 9. uri dopoldne redni polletni občni zbor s sledečim dnevnim redom. 1. Poročilo: načelstva, tajnika in blagajnika. 2. Poročilo: nadzorstva. 3. Volitev novega odbora. 4. Raznoterosti. Dolžnost vseh članov je, da se občnega zbora udeležijo. — Odbor.

Iz kovinarske organizacije.

Izključitev iz kovinarske organizacije. Centralni odbor kovinarjev je v svoji seji dne 11. julija t. l. na predlog podružnice Jesenice izključil iz organizacije g. Fran Beravska, št. izkaz. 606. Omenjeni je bil izključen, ker je z nediscipliniranim vedenjem škodoval koristi in ugledu društva. Funkcionarji in tovariši naj to vzamejo na znanje. Pritožba zoper ta sklep je mogoča na društveno skupščino. — Cent. tajništvo Kovinarjev.

Podružnica kovinarjev Jesenice. Vodstvo podružnice kovinarjev na Jesenicah pozivlja vse člane sodruge, da sprejmejo sledeče na znanje. Dokazalo se je, da so nekateri pri imenovanju podružnični organizirani člani, obenem tudi še člani nasprotnih »strokovnih« organizacij. Vodstvo podružnice pozivlja vse, ki strahopetno kolebajo, da, ali takoj izstopijo iz nasprotnih organizacij, ali pa takoj zapuste naše vrste. Razredno za-

velne sodruge pa pozivljamo, da sporoče takoj vse take slučaje vodstvu podružnice.

Lesni delavci.

Ljubljanski mizarji in strojni delavci v stavki. V torek zvečer so ljubljanski mizarji sklenili stavko, ker so podjetniki odklonili zvišanje plač, pogajanja in tudi intervencije obrtnega nadzornika ter poverjeništvu za socialno skrb. Boj mizarjev je upravičen, ker so plače res tako nizke, da ni nikomur podobno. Tovariše mizarje opozarjamo, da ne sprejemajo dela v Ljubljani. Razporejenost med stavkujočimi, ki še niso v nobeni stavki propadli, je jako dobro.

Ptuj. Tukajšnja podružnica lesnih delavcev je imela dne 26. junija t. l. v prostorih gostilne »Pri pošti« polletni občni zbor. Zborovanje je otvoril sedanjí predsednik sodr. Kaisersberger, in sicer s sledečim dnevnim redom: Poročilo predsedstva, tajništva in blagajne. Volitev novega odbora. Slučajnosti. Poročilo blagajnika zboru odobri, ker je poslovanje v najlepšem redu. V odbor so bili izvoljeni sledeči člani: predsednik Kaisersberger Alojz; namestnik: Golob Franc; blagajnik: Kokol Ferdinand; namestniki: Hvallec Jakob, Krivec Anton in Cenko Franc; tajnik: Čeh Ivan; odborniki: Škrjanec Franc, Muršič Jakob, Korbis Franc, Lajh Alojz; za nadzorstvo pa: Kelc Anton in Moran Valentin. Ob zaključku je poročal sodr. Gabrijel s Ptuj-a o pomenu in namenu strokovnih organizacij, ter razložil novo izvoljenemu odboru, kake naloge ima vršiti. Pozivljal je vse zaupnike in posamezne člane, da naj gredo na delo in združijo vse, kar spada v strokovne organizacije, da se delavske vrste tem bolj ojačijo in pokažejo kaj zmore skupnost. Mednarodni kapitalizem že itak bje boj proti strokovnim organizacijam, ali delavstvo se še vedno noče zavedati svojih dolžnosti. Koliko vrsto let se je bilo treba biti za osemurni delavnik. Pa pogledimo v male obrti, kjer se delavstvo neče organizirati, delavni čas je tu 9, 10, da celo 14-urni. Tudi večja podjetja se pripravljajo, da podaljšajo delavni čas. Pomisljmo, od kod to prihaja? — Sodrugí, dobro si oglejmo tiste, ki prihajajo med nas in nam obljubujejo palače in gradove, samo da nas lažje pritisnejo potem ob tla. Zaupajmo samo našim pravim voditeljem, katere poznamo kod stare borbe v naših vrstah, vsem drugim pa pokažimo vrata! Čujmo, dokler je še čas, ker po toči zvoniti ne pomaga. Vsak zaveden delavec, naj bo član strokovne, politične in gospodarske organizacije, obenem pa tudi naročnik naših listov.

Dopisi.

Unija slovenskih rudarjev. V nedeljo, to je dne 26. junija 1921 ob 10. uri dopoldan se je vršil občni zbor »Unije slovenskih rudarjev«, podružnice Velenje v gostilni g. Marije Zingler v Pesjem, na katerem je poročal sodr. Čobal iz Zagorja. Izvolil se je sledeči novi odbor: Slesnik Ivan, Martinšek Andrej, Valenčak Ferdo, Rednak Jože, Hladin Anton, Znoj Franc, Jevšenak Ivan, Gorogranc Anton, Mravljak Anton, Povh Jože I., Glazer Zdravko, Pevec Miroslav, Deberšek Franc in Hriberšek Anton.

Dopis z Mežiške doline. V nedeljo, dne 10. julija se je vršil shod lesnega delavca za našo

dolino v Mežici. Shod je bil jako dobro obiskan, poročal je med drugim tudi sodrug Bradeško z Ljubljane, ki je razložil navzočim namen strokovnih organizacij in orisal čas, v katerem živimo. Pozivljal je delavstvo, da se organizira vse do zadnjega, ker le v slogi je moč. K bešedi se je oglasilo tudi več izmed navzočih članov. S pozivom, da naj gre članstvo na delo, v boj za svoje pravice je bil shod zaključen.

Zabukovca! V nedeljo, dne 26. junija se je vršil pri nas občni zbor podružnice »Unije slov. rudarjev« z običajnim dnevnim redom. Sodrug Tratar otvoril zborovanje ter poda poročilo predsednik, sodr. Jrdec poročilo blagajnika, kar so vzeli zborovalci brez ugovora na znanje. Nato je govoril sodr. Krušič iz Trbovelj, kateri je v svojem govoru natančno orisal sedanji položaj delavstva in razne nakane kapitalizma poudarjajoč izobrazbo ter potrebo organizacije in povišanje prispevkov, ker le na podlagi doore organizacije je možno voditi tudi uspešen boj napram kapitalizmu. Govorniku so zborovalci navdušenjem pritrjevali. V novi odbor so bili izvoljeni sledeči sodrugí: Tratar Fr., predsednik; Bradeč Ernest, namestnik; Judec Franc, blagajnik; Kolšek Andrej, namestnik; Prekoršek Štefan, odbornik; Weber Jernej, odbornik; Levstik E., odb. Po izvršeni volitvi pozivlje sodr. Tratar navzoče na vstrajno delo za organizacijo, ker le v skupnosti je moč proletarijata ter zaključil lepo uspešni občni zbor.

Liboje. V nedeljo popoldan dne 26. junija se je vršil pri nas dobro obiskan shod rudarjev, na katerem je poročal sodr. Krušič iz Trbovelj. V svojem govoru nam je natančno obrazložil pomen strokovne organizacije. Povdarjal je, kakšne važnosti je, če je delavstvo složno, ker le na podlagi dobrih organizacij se je mogoče uspešno boriti napram kapitalu, ki že prihaja s svojimi grožnjami, da utrga plače. Bičal je sedanje kritične razmere, povdarjal pomen izobrazbe in skupnost proletarijata, ker ga čakajo hudi boji za obstanek. Ob koncu shoda so navzoči izrazili željo, da bi se bolj pogosto vršili taki shodi.

Razno.

† Sodrug Rozman Jakob. Dne 21. aprila 1921. je umrl član ptujske podružnice lesnih delavcev sodrug Rozman Jakob. Bil je zvest član organizacije. Zapušča nepreskrbljene otroke in ženo. Bodí mu zemljica lahka!

Novo odpuščanje delavcev v Guštanju. Pretekli teden je vodstvo jeklarne v Guštanju poklicalo k sebi delavske zaupnike ter jim sporočilo, da bo radi slabe konjunktore moralo odpustiti nadaljnjih 80 do 100 nekvalficiranih delavcev. Kot vzrok, da tovarna ne more uspevati navaja vodstvo to, da država še dosedaj ni vpostavila varstvene carine. Ureditve carine, znižanje železniških tarifov in sploh vse, kar je v zvezi z obstojem naše industrije so odprte rane na državnem telesu. Mesto da se industrija razširja, le še bolj propada. Meščanske stranke pa, mesto da gledajo, kako te razmere odpraviti, se pa prepirajo med seboj za oslovo senco. Delavstvo pa trpi radi brezposelnosti in strada. Koliko časa bo to še šlo tako naprej?

Zahvale.

Zahvala. Podpisani se tem potom najsrčneje zahvaljujem vsem delavcem jug. soc. demokratske stranke, ki so mi ob priliki moje bolezní skupno darovali znesek 245 K. — Štefan Frece, Štore.

Zahvala. Podpisana se najiskrenejše zahvaljujem vsemu delavstvu, kakor tudi upravitelju Münzerjeve žage za nabrani znesek K 414.20, ob priliki snrti mojega moža Rozman Jakoba. Zaluloca soproga.

Izdajatelj in odgovorni urednik
IVAN TOKAN
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Proletarci vseh dežel, združite se!

Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa golazen mora poginiti, ako porablja te moje najbolje preizkušene in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 12.—, za podgane in miši K 12.—; za ščurke, a posebno močna vrsta stane K 20.—; posebno močna tinktura za stenice K 12.—; uničevalec moljev K 10.—; prašek za uši v obleki in perilu K 10.— in 20.—; proti mravljam K 10.—; proti ušem pri perutnah K 10; prašek proti mrčesom K 10.— in 20.—, proti ušem pri ljudeh K 5.— in 12.—; mazilo za uši pri živini K 5.— in 12.—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uničevalec rastlin) K 10.—; mazilo proti garjam K 14.—.

Pošilja po povzetju Zavod za eksport
M. Jünker, Zagreb 45., Petrinjska ul. 3.

COSULICH-LINE = TRST-AMERIKA =

New - Jork — Buenos — Ayres —
Rio di Janeiro - Santos Montevideo

Brezplačna pojasnila in prodaja vozniških listov za potnike za Slovenijo edinole pri:

SIMON KMETEC, Ljubljana
Kolodvorska ulica 26.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo
sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure
in jih obrestuje po čistih

4%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. Posojila daje svojim zadrugnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poročilu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskontujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zaved.

UCITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA Franciškovska ulica šte. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila - za shode in veselice.

LETNE ZAKLJUČKE

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd.

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.